

Bakuna Ti Trangkaso

Ania dagiti Masapul a Maammuum

(Bakuna Ti Trangkaso, Sibibiag, Maiserrek iti Agong)

2013-2014

Adu dagiti Naipalawag nga Impormasyon Maipanggep iti Bakuna a mabalin nga maala iti Espanyol ken dadduma pay a pagsasao. Kitain idia www.immunize.org/vis

Hojas de información Sobre Vacunas están disponibles en español y en muchos otros idiomas. Visite www.immunize.org/vis

1 Apay nga agpabakuna?

Ti trangkaso ket makaakar a sakit nga agwarwaras ti aglawlaw ti Estados Unidos tunggal tiempo ti lamiis, masansan a ti nagbaetan ti bulan ti Oktubre ken Mayo.

Ti trangkaso ket naggapu ti mikrobyo a influenza ket mabalin a maiwaras babaen ti panaguyek, panagbaeng ken no mayassideg ka.

Siasinoman nga tao ket mabalin makaala ti trangkaso, ngem iti peggad ti pannakaala iti trangkaso ket nangat-ngato kadagiti ubbing. Dagiti sintomas ket dagus nga dumteng ken mabalin nga agbayag iti sumamagmamano nga aldaw. Mairaman kadagitoy iti:

- gurigor/ panaglammiis
- nasakit a karabukob
- nasakit a laslasag
- pannakabannog
- panaguyek
- panagsakit ti ulo
- panateng wenno barado nga agong

Ti trangkaso ket mabalin a nakarkaro kadagiti dadduma a tattao. Maibilang kadagitoy dagitay babassit nga ubbing, dagiti nataengan ti edad a 65 wenno nangatngato pay, dagiti masikog, wenno dagiti tattao nga addan dati a rikriknaen ti salun-at da a kas ti puso, bara, wenno biel, wenno nakapuy a depensa ti bagi a manglaban ti sakit. Ti bakuna ti trangkaso ket importante kadagitoy a tattao, ken siasinoman nga mayassideg kadakuada.

Mabalin met nga agtinnag ti trangkaso iti pulmonya, ken pakaruen na dagiti madama nga sak-sakit. Mabalin nga makaited daytoy iti panagtakki ken panagtigerger kadagiti ubbing.

Tinawen **rinibribo a tattao ditoy Estados Unidos iti matay gapu ti trangkaso** ken adu pay kadakuada ti mayospital.

Ti **bakuna ti trangkaso** isu ti kasayaatan a salaknib tayo a maisupiat ti trangkaso ken dagiti partuaten na a komplikasyon. Mabalin met nga tipden ti bakuna ti trangkaso a maiwaras dagitoy kadagiti tattao.

2 Sibibiag, pinakapsut a bakuna ti trangkaso — LAIV, Maipasuyot iti Agong

Adda dua a klase ti bakuna ti trangkaso:

Daytoy al-alaem ket sibibiag, **pinakapsut a bakuna ti trangkaso** (maawawagan ti LAIV), a maipasuyot iti agong. Ti kayat saw-en ti “Pinakapsut” ket nakapuy. Dagiti mikrobyo ti bakuna ket pinakapuy tapno saan da ka nga ikkan ti sakit.

Iti sabali a klase ti bakuna, ti “inyeksion mailaban ti trangkaso” ket maysa a **pinakapsut** a bakuna (saan nga aglaon iti sibibiag a mikrobyo). Daytoy ket maited babaen

ti panangitudok ti dagum a kas inyeksion. *Daytoy a bakuna ket nailadawan iti naisina a Naipalawag nga Impormasyon Maipanggep iti Bakuna.*

Iti bakuna ti trangkaso ket maikalikagum ti tinawen. Dagiti ubbing iti baet ti 6 a bulan inggana 8 a tawen ti edad ket rumbeng koma a makaala iti dua a dosis iti umuna a tawen ti panagpabakuna da.

Kanayon nga agsukat dagiti mikrobyo ti trangkaso. Iti tinawen a bakuna ti trangkaso ket naaramid tapno mangsalaknib kontra kadagiti mikrobyo a mabalin a mangted iti sakit iti dayta a tawen. Uray pay no saan nga atipaen ti bakuna ti trangkaso amin dagiti kaso ti trangkaso, daytoy ti kasayaatan a depensa tayo a mangsupiat iti sakit. Ti saan a sibibiag a bakuna ti trangkaso ket mangsalaknib kontra ti 4 nga agsasabali nga mikrobyo ti trangkaso.

Dumanon iti inggana ti 2 a lawas tapno pumigsa iti panagsalaknib kalpasan iti panangawat ti bakuna, ken iti panagsalaknib ket agbayag manipud mano a bulan inggana iti makatawen.

No dadduma adda dagitay saksakit a **saan** a maigapu ti mikrobyo ti trangkaso ket masansan a mapagbiddutan dagitoy a trangkaso. Saan a tipden ti bakuna ti trangkaso dagitoy a saksakit. Atipaenna laeng ti trangkaso.

Iti LAIV ket mabalin a maited cadagiti tattao a **2 inggana 49 a tawen nga edad**, a saan a masicog. Natalged a maited datoy cagiddan dagiti sab-sabali ida a bakuna.

Ti LAIV ket saan nga aglaon iti thimerosal wenno sabali ida a panagpataginayon.

3 Dagiti dadduma a tao ket rumbeng a saan nga umawat kadagitoy a bakuna

Ibagam iti tao a mang-mangted kenka iti daytoy a bakuna:

- **No addaan ka ti aniaman a nakaro unay nga panaggagatel wenno allergy** (mangted peggad ti biag), mairaman ti panaggagatel ti itlog. No adda napasamak kenkan a nakaro nga panag-allergy wenno panaggagatel kalpasan ti maysa a dosis ti bakuna ti trangkaso, wenno adda nakaro a panaggagatel ti aniaman a paset daytoy a bakuna, mabalin daka nga bagaan a saan nga umawat iti dosis.
- **No nagsagaba ka idin iti Guillain-Barré Syndrome** (maysa a makaparalitiko a sakit, maaw-awagan met iti GBS). Iti dadduma a tao nga adda naglabasan da a GBS ket rumbeng a saan nga umawat iti daytoy a bakuna. Rumbeng a kasaritam iti doctor mo.
- **No nakaawat ka iti sabali pay a bakuna ti napalabas nga 4 a lawas, wenno madi ti rikriknam.** Mabalin da nga isingasing nga aguray ka inggana agmayat ti riknam. Ngem rumbeng nga agsubli ka.

- **Rumbeng nga awatem ti inyeksion kontra ti trangkaso saan ketdi a maipasuyot ti agong no:**
 - masikog ka
 - nakapuy ti depensa ti bagim
 - adda mano a nabayag payen a problemam ti salun-at
 - ubing ka nga adda asma na wenno problema ida ti panaganges
 - no ubing ka wenno katutubo a nabayag payen a maag-agasan iti aspirin
 - asideg ka iti maysa a tao a makasapul iti naisang-sangayan a panagtaraken maigapu iti nakapsut unay a sistema ti depensa ti bagi
 - Ub-ubing ka iti 2 wenno nataengan ka iti 49 tawen. (Dagiti ubbing nga 6 a bulan agpangato ket mabalin a makaawat iti inyeksion kontra ti trangkaso. Dagiti ubbing a basbassit ngem 6 a bulan ket saan a mabalin nga umawat iti aniaman kadagitoy dua a bakuna.)

Mabalin naka nga ikkan iti ad-adu pay nga impormasyon ti tao a mang-mangted kenka iti bakuna.

4 Peggad ti reaksyon iti bakuna

Kas ti aniaman nga medisina wenno agas, ti bakuna ket mabalin a mangparnuay ti saan a nasayaat. Kadawyan daytoy ket saan unay a nakaro ken mapukaw to met laeng.

Mabalin met nga mapasamak ti nakaro unay a parnuayen na a saan a nasayaat, ngem manmano laeng. Ti LAIV ket naaramid a nagtaud ti pinakapuy a mikrobyo **ken saan a makaited ti flu.**

Dagiti naalumanay nga problema ket nai-report kalpasan ti LAIV:

Ubbing ken agtutubo ida a 2-17 tawen nga edad:

- panagpanateng, barado nga agong wenno uyek
- gurigor
- sak-sakit ti ulo ken laslasag
- narigat a panaganges
- sakit ti boksit wenno sagpaminsan a panagsarwa wenno panagtakki

Nataengan manipud ti 18 aginggana ti 49 ti edad:

- panagpanateng wenno barado nga agong
- nasakit a karabukob
- panaguyek, panaglamiis, panagkapuy/panagkapsut
- sakit ti ulo

Nakaro a pagrikutan kalpasan iti LAIV:

- Ti nakaro a panaggagatel ket mabalin a tumaud kalpasan iti aniaman a bakuna (mapattapatta a bas-bassit iti 1 iti maysa a milyon nga dosis).

Ti kinalaged dagiti bakuna ket kanayon a mapalpaliw-liiwen.

No kayat mo ti adu pay nga impormasyon, mapanka idiyay:

www.cdc.gov/vaccinesafety/

5

Kasano ngay no adda iti maysa a nakaro a reaksyon?

Ania iti rumbeng a sapulek?

- Paliwiw iti aniaman a mangted kenka iti pakaseknan, kaspangarigan ti nakaro a panaggagatel wenno allergy, nangato unay a gurigor, wenno sabali a panagtignay.

Aniaman a nakaro a panaggagatel a mabalin a pakairamanan iti kasla tuko, panagbussog ti rupa ken karabukob, rigat iti panaganges, napartak a pulso, pannakaulaw ken panagkakapsut. Mangrugi dagitoy mano laeng a minuto inggana mano nga oras kalpasan ti panagpabakuna.

Ania ti rumbeng ko nga aramiden?

- No patiem a sika ket agsagsagaba ti nakaro unay a reaksyon wenno sabali pay nga emerhensiya ayabam ti 9-1-1 wenno ipammo ti kaasitgan a hospital. No saan, awagam ti doktor mo.

- Kalpasanna, ti reaksyon wenno tignay, rumbeng a mai-report wenno maipulong daytoy ti Sistema ti Panagipulong iti Madi a Pagbanagan ti Bakuna (VAERS). Ti doctor mo ket mabalin nga isuna ti mangipila kadaytoy wenno mabalin met nga aramidem a bukod mo daytoy babaen iti VAERS web site idiyay www.vaers.hhs.gov, wenno babaen iti panagayab iti **1-800-822-7967**.

Ti VAERS ket agpaay a para laeng ti pannakai-report wenno pannakaipulong kadagiti reaksyon wenno tignay. Saan a mangted daytoy ti pammagbaga a medikal.

6

Ti Nailian a Programa ti Pannakasupapak ti Panagsagaba Maigapu ti Bakuna.

Ti VICP (Nailian a Programa ti Pannaka supapak ti Panagsagaba Maigapu ti Bakuna) ket maysa a programa federal a naisayangkat tapno supapakan dagiti tattao a mabalin a nagsagaba maigapu ti naidumduma a bakuna.

Dagiti tattao a mamati nga isuda ket nagsagaba da maigapu ti bakuna, mabalinda ti agreklamo babaen ti panangawag iti VICP website idiyay www.hrsa.gov/vaccinecompensation.

7

Kasano a maammuan ti ad-adu pay?

- Saludsudem ti doktor mo.
- Awagam ti departamento ti salun-at ti lokal wenno ti estado.
- Kontakin ti Sentro ti Pannakatengngel ken Pannakaatipa Dagiti Saksakit (CDC):
 - Awagan ti **1-800-232-4636 (1-800-CDC-INFO)** wenno
 - Mapan iti website ti CDC idiyay www.cdc.gov/flu

Nailawlawag nga Impormasyon Maipanggep iti Bakuna (Saan a Manayon)

Sibibiag a Pinakapsut a Bakuna ti Trangkaso

07/26/2013

42 U.S.C. § 300aa-26

Office Use Only

Translation provided by the Hawaii Department of Health

Influenza (live, intranasal) VIS - Ilocano (7/26/13)